

Bokanmeldelse

Hilary Pilkington, Gary Pollock og Renata Franc (red.)

Understanding youth participation across Europe. From survey to ethnography

Cham: Palgrave Macmillan, 2018

ISBN: 9781137590060

Guro Ødegård

Forskningsleder

NOVA, OsloMet – storbyuniversitetet

guro.odegard@oslomet.no

Hvordan dannes politiske holdningsmønstre og samfunnsengasjement blant dagens unge, og hvilke forskningsmetoder bør tas i bruk for å forstå hvordan populistiske og ekstremistiske holdninger finner fotfeste? I en tid hvor demokratiet utfordres fra flere hold, er denne boken et kjærkomment bidrag.

Boken kan leses både som en fagbok og som en metodebok, da den gir innsikt i politiske sosialiseringprosesser blant unge gjennom transnasjonale casestudier med metodetriangulering som det bærende elementet i forskningsdesignet. Her oppsummeres de erfaringer man har gjort seg i forskningsprosjektet MYPLACE (*Memory, Youth, Political Legacy and Civic Engagement*) med å samle forskjellige typer data fra 30 spesifikke steder/områder fordelt på 14 land (Kroatia, Danmark, Estland, Finland, Georgia, Tyskland (både fra Øst- og Vest-Tyskland), Hellas, Ungarn, Latvia, Portugal, Russland, Slovakia, Spania og Storbritannia). I tillegg presenteres åtte empiriske bidrag.

Boken består av tre deler. Hver del åpner med et metodekapittel som gir leseren innføring i casebasert forskningsdesign basert på ulike data og metode. Hvert metodekapittel etterfølges av to–tre empiriske artikler som illustrerer hvordan det casebaserte datamaterialet er brukt. Med de metodiske kapitlene som bakteppe, gir boken et innsiktsfullt bidrag for å forstå hvordan dannelsen av høyre-radikale holdninger oppstår i et samspill mellom de politiske, sosioøkonomiske og historiske rammer unge vokser opp i. At casene er hentet både fra «nye» og «gamle» demokratier, øker forståelsen av den rollen kontekst spiller for dannelse av politiske holdninger blant unge.

Innledningsvis åpner boken med en presentasjon av casestedene – to fra hvert land.

I noen av de utvalgte stedene har høyrepopulistiske miljøer fått fotfeste eller er i ferd med å etablere seg, mens i andre områder synes denne typer politiske strømninger å være fraværende. De utvalgte casene i de fleste land representerer ytterpunkter på målbare faktorer som sosioøkonomiske ressurser, utdanningsnivå, demografi, boligstruktur, kriminalitetsrate. Casepresentasjonene er korte oppsummeringer, men gir likevel et innsiktsfullt bakteppe for å forstå studiens målsetting og bokens innhold.

I den første delen åpner Gary Pollock (kapittel 2) med å presentere grunnlaget for kontekst-sensitiv surveyforskning. I alt 16 935 unge i alderen 16–25 år deltok i surveyundersøkelsen, og blant disse ble 903 unge rekruttert til å delta i semistrukturerte kvalitative intervjuer. At spørreskjema og intervjuguide ble utviklet i et tett samarbeid mellom forskere, har ifølge Pollock bidratt til at de kvantitative og kvalitative datasettene supplerte heller enn konkurrerte med hverandre.

Deretter følger to empiriske kapitler. Først ute er Inta Mierina, som spør om dagens unge er i stand til å plassere seg innenfor den politiske og ideologiske høyre/venstre-aksen. Studien viser at unge europeere stort sett evner dette, men det er særlig unge i «gamle» demokratier, som Danmark, Tyskland og Portugal – at unge enklest plasserer seg på den ene eller andre siden. Forskerne ser dette i sammenheng med at det i disse landene finnes politiske partier som tydelig representerer de ideologiske ytterpunktene. Kapitlet er velskrevet og interessant, blant annet fordi det viser at unges forståelse av innholdet i høyre- og venstresiden varierer med landenes kultur, historie og politiske kontekst.

I neste kapittel gir Robert Grimm og kolleger et godt bidrag i å forstå euroskeptisismen i land som Tyskland (Øst), Hellas og England. Skepsisen er størst blant unge i Hellas og minst i Tyskland, mens Storbritannia ligger et sted midt imellom. Blant unge i Hellas og Tyskland er denne skepsisen tett sammenvevd med mistillit til EU og europeiske institusjoner. Slik er det ikke i Tyskland, hvor euroskeptisismen i større grad begrunnes med nasjonal selvstendighet for å kunne følge sine egne interesser. På en overbevisende måte argumenterer forfatterne med at dannelsen av euroskeptisisme ikke kan forstås ved å studere nasjonal variasjon. De finner stor variasjon i hvert land, hvilket understreker den betydning hverdagslivets erfaringsrammer og livsbetingelser i en lokal kontekst har for dannelsen av politiske verdimønstre.

Bokens andre del tar for seg det kvalitative datamaterialet, som foruten intervjuer med unge også inneholder ekspertintervjuer, fokusgruppeintervjuer med representanter fra ulike generasjoner og etnografiske data. I det innledende kapitlet åpner Hilary Pilkington med å beskrive hvordan forskerteamet utviklet en analysestrategi for å håndtere et mangfold av flere typer kvalitative data og gjøre det mulig å analysere dataene på tvers. Kapitlet gir en innføring i en 5-steps modell Pilkington betegner som «meta-etnografisk syntetisering».

De empiriske bidragene bygger på ulike deler av det kvalitative materialet, hvor de to første kapitlene tar for seg mobilisering og motivasjon til aktivisme blant høyre-radikale grupper og i religiøse fellesskap. I kapitlet «One big family» hevder Pilkington med kolleger at man kan forstå unges attraksjon til høyreekstreme ideologier og deltakelse i slike bevegelser på samme måte som hvilken som helst annen sosial bevegelse. Gjennom case-studier av høyreekstreme og populistiske grupperinger (Russian Run, Torcida i Kroatia og English Defence League) rettes søkelyset mot den betydning følelser har for aktivisme,

og viser hvordan emosjonelle og rasjonelle motiver er tett sammenvevde i motivering og mobilisering. I neste kapittel viser Alexandro Sakellariou at religion i seg selv spiller en begrenset rolle for engasjementet til unge, religiøse aktivister med anti-ekstremistiske og pro-tolerante holdninger. I likhet med Pilkington og medforfattere peker han på følelsen av fellesskap som viktig – og langt viktigere enn religiøs tilknytning. «Believing in Participation» er tittelen på kapittelet, og illustrerer den kraften som ligger i fellesskapsfølelsen som grunnlag for samfunnspolitisk engasjement og aktivisme.

Flórián Sipos diskuterer i kapittel 8 det potensialet som ligger i online politisk deltakelse. Studien viser at unge uttrykker en skepsis til å vise politiske meninger i sosiale medier av frykt for uvennlige kommentarer og hatytringer. Uten at det konkluderes, reflekteres det også over om det å trykke «like» er passiv «slapptivisme» (slacktivism) eller indikerer en form for aktivisme som ikke bør neglisjeres.

I den siste og tredje delen (kapittel 9) gir Renata Franc en innsiktsfull oversikt over hvordan man systematisk har arbeidet med å gjennomføre metodetriangulering. Hovedbudskapet er at ulike typer av data ikke bare skal komplementere hverandre, men samles inn i en dialektisk prosess og analyseres i dialog med hverandre.

Kapittel 10, 11 og 12 illustrerer hvordan kvantitative og kvalitative data fortolkes i en slik dialektisk prosess. Først tar Renata Franc og kolleger oss med til Kroatia og spør om unges negative holdninger til det politiske systemet representerer en trussel eller mulighet for dette unge demokratiet. Generelt viser surveyen at unge i «nye» demokratier er mer positive til autokratier enn unge i «gamle» demokratier. Det kvalitative intervjumaterialet viser imidlertid at misnøyen til samtidens politiske system i Kroatia i hovedsak knyttes til sosiale ulikhet som har økt etter at landet gikk fra autokrati til demokrati. Forfatterne argumenterer med at unges positive holdninger til autokrati ikke må fortolkes som anti-demokratiske verdiorienteringer, men snarere uttrykker ønske om et samfunnssystem med større sosial likhet. Dette kan også forstås som et demokratisk potensial.

I kapittel 11 beskriver Britta Busse med kolleger å forstå hvordan en nasjons politiske historie påvirker unges holdninger til politikk og former deres politiske identitet. Med utgangspunkt i casestudier fra Tyskland og Spania, begge med en mørk fortid fra henholdsvis nazismen og fascismen, gir kapittelet et interessant og komplekst komparativt blikk på hvordan myndighetene har formidlet historien til nye generasjoner. Studien viser at tyske myndigheter i langt større grad enn de spanske har lagt vekt på å formidle kunnskap gjennom skoleverket, gjennom minnesmerker osv., men artikkelen peker også på at vitnesbyrd fra eldre familiemedlemmer er en viktig kilde til historieoverføringer til unge generasjoner i begge land. Artikkelens konklusjoner er sammensatt, men viser at gjennomgripende historiske perioder påvirker hvordan unge oppfatter sitt land og, som et resultat, hvordan de utvikler egen politisk identitet.

I kapittel 12 tar Tamar Khoshtaria og kolleger oss med til Telavi i Georgia, hvor en stor rehabiliteringsprosess av historiske monumenter vakte mye debatt – både på grunn av slett arbeid og store forsinkelser. Med dette som kontekstuet utgangspunkt undersøker forfatterne hvilken betydning historiske monumenter har for ungdom. Studien viser at unge oppfatter slike monumenter som viktige for å bevare nasjonal identitet, tradisjoner og kunnskap om historiske hendelser. At minnesmerkene ble truet, bidro likevel ikke til økt sivilsamfunnsengasjement blant unge.

Jeg synes boken synliggjør på en svært god og overbevisende måte hvordan politiske verdier generelt og høyreekstreme verdier spesielt dannes og finner fotfeste hos unge i ulike sosiale, politiske og kulturelle kontekster. Bokens merverdi er at den illustrerer hvordan forskerteamet har håndtert komplekse casebaserte datainnsamlinger og ikke minst evnet å analysere disse i en dialektisk prosess. Da glemmer man nesten at kvaliteten på de empiriske kapitlene spriker litt for mye, og at forfatterne har klart å skrive en bok om politisk engasjement og høyrepopulisme i Europa uten å tematisere kjønnsdimensjonen i dette.